

ЕСТЕТИКА ОРАТОРСЬКОЇ ПРОМОВИ: МІЖ ЛОГІКОЮ ТА КРАСОЮ

Автор: Микола Овчаров

21 квітня 2026

DOI: <https://doi.org/10.66597/unknown-orator.2026.2.05>

Більше інформації про журнал
<https://journal.ovcharov.institute/>

ЕСТЕТИКА ОРАТОРСЬКОЇ ПРОМОВИ: МІЖ ЛОГІКОЮ ТА КРАСОЮ

Автор: Микола Овчаров

АНОТАЦІЯ

Стаття досліджує естетичну природу ораторського мистецтва через призму співвідношення логічної структури та художніх виражальних засобів. Автор аргументує, що краса промови народжується передусім із чіткої архітектури (вступ, розвиток, завершення) та органічного поєднання змісту з формою. На прикладі двох культурно протилежних промов — мотиваційного виступу Стіва Джобса в Стенфорді (2005) та дипломатичної промови Сі Цзіньпіна на зустрічі АТЕС (2025) — демонструються різні естетичні системи: західна (індивідуалізм, особистий досвід, нонконформізм) та незахідна (колективна мудрість, конфуціанська структура, гармонія). Стаття розкриває роль метафор і цитат не як обов'язкових елементів, а як доповнень, що органічно завершують промову — культовий заклик Джобса "Stay hungry. Stay foolish" та китайська мудрість про колективізм у Сі Цзіньпіна. Автор формулює п'ять універсальних критеріїв естетичної промови: логічна архітектура, лаконічність, органічність риторичних фігур, емоційна автентичність, актуальність для аудиторії. Центральне питання статті — чи можлива універсальна естетика або краса завжди культурно обумовлена — вирішується через концепцію функціональної естетики: множинність естетичних систем об'єднана спільною метою (переконати, надихнути, об'єднати) та спільним принципом (краса слугує переконанню). Додаток містить повні тексти обох промов для компаративного аналізу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

естетика ораторства, логічна структура, риторичні фігури, метафора, цитата, Стів Джобс, Сі Цзіньпін, західна риторика, конфуціанська риторика, емоційна автентичність, культурна обумовленість, функціональна естетика, гармонія, лаконічність, компаративний аналіз

Гармонія як риторична категорія

Так само, як у будь-якому мистецтві, в ораторському слові існує поняття естетики — краси твору. Промова може мати гармонію. Але що таке краса в риторичі?

Краса ораторської промови — це передусім чітко визначена логічна структура. У вступній частині має бути зрозуміло: хто, про що і з якими намірами виступає. Далі йде логічно структурована послідовність викладених думок, ідей або аргументів. Завершення має бути лаконічним та естетичним — із побажанням, закликом до дії або подякою.

Красива промова може містити метафору або цитату. Але ключове слово тут — може, а не має. Ідеально, коли цитата гармонійно підкреслює ключову ідею і звучить наприкінці. Приклад — виступ Єлизавети II на відкритті Саміту глав урядів Співдружності (CHOGM) у Перті, Австралія, 28 жовтня 2011 року, де вона завершила промову австралійською мудрістю: "We are all visitors to this time, this place. We are just passing through. Our purpose here is to observe, to learn, to grow, to love... and then we return home" («Ми всі — гості цього часу, цього місця. Ми лише проходимо крізь. Наше призначення тут — спостерігати, вчитися, рости, любити... а потім повертатися додому»).

Метафора або цитата доповнюють, додають художньої цінності промові. Але жива промова не може бути суто художнім твором — вона має містити актуальні й особисті або професійні цінності та аргументи. Метафора чи цитата лише епізодично прикрашають цю промову або завершують її.

Приклад західної риторичної естетики: Стів Джобс

Показовим прикладом такої естетично вибудованої промови є мотиваційний виступ Стіва Джобса перед студентами Стенфордського університету (2005). Джобс побудував свою промову за формою логіки будь-якого життя:

1. Формування як особистості («З'єднання крапок»)
2. Пошук себе та відданість своїй справі («Кохання і втрата»)
3. Визначення справжніх цінностей життя («Смерть»)

Фінальний заклик — «Залишайтеся голодними. Залишайтеся безрозсудними» ("Stay hungry. Stay foolish") — став культовим. Це приклад того, як метафорична цитата-запозичення із контркультурного видання "The Whole Earth Catalog" органічно завершила глибоко особисту розповідь про життєві уроки.

Джобс не перенасичує промову риторичними фігурами. Він розповідає три історії — просто, щиро, логічно. Естетика тут народжується з ясності структури та емоційної автентичності.

Приклад незахідної риторичної естетики: Сі Цзіньпін

Інший тип естетики демонструє промова голови КНР Сі Цзіньпіна «Спільне створення сталого та світлішого майбутнього» на зустрічі економічних лідерів АТЕС (Кьонджу, Південна Корея, 1 листопада 2025).

Промова вибудована за класичною конфуціанською схемою: ввічливість на початку та в кінці, конструктивний ґрунтовний виклад у середині. Структура — три пункти:

1. Розкриття потенціалу цифрового та інтелектуального розвитку
2. Курс на зелений і низьковуглецевий розвиток
3. Побудова інклюзивного і загальнокорисного майбутнього

Кожен пункт представлений через призму спільних інтересів — це ознака, як не дивно, демократичної риторики. Демократична риторика передбачає врахування інтересів і поглядів інших людей, повагу до їхніх цінностей. Сі Цзіньпін використовує саме цю логіку як основу своєї промови.

Завершується виступ цитатою китайського мислителя XIX століття: «Наодинці людина хитається під тягарем; разом ми крокуємо дорогою». Метафора колективізму тут не нав'язується, а пропонується як мудрість традиції.

Парадокс естетики

Обидві промови — західна (Джобс) і незахідна (Сі Цзіньпін) — демонструють красу через різні естетичні системи. Джобс апелює до індивідуального досвіду, особистої свободи вибору, нонконформізму. Сі Цзіньпін — до колективної мудрості, спільного блага, гармонії між різними сторонами.

Але обидві промови об'єднує одне: логічна ясність структури та органічність завершального акорду. Естетика тут не декоративна — вона функціональна. Краса слугує переконанню.

І тут виникає питання: чи можлива універсальна естетика ораторської промови? Або краса завжди культурно обумовлена? Можливо, саме ця множинність естетик і є справжньою красою риторики — здатність говорити різними мовами, зберігаючи єдину мету: переконати, надихнути, об'єднати.

Критерії естетичної промови

Узагальнюючи, можна виділити кілька універсальних ознак красивої промови:

1. **Логічна архітектура** — чітка структура (вступ, розвиток, завершення)
2. **Лаконічність** — відсутність зайвого, економія виражальних засобів
3. **Органічність метафор і цитат** — вони доповнюють, а не підміняють зміст
4. **Емоційна щирість** — аудиторія відчуває автентичність оратора
5. **Актуальність** — промова резонує з цінностями й прагненнями аудиторії

Промова без естетики — це суха інформація. Промова з надлишковою естетикою — це порожня декорація. Майстерність оратора — знайти баланс між логікою та красою, між змістом і формою.

ДОДАТОК

Промова І: «Залишайтеся голодними, залишайтеся безрозсудними»

Стів Джобс, випускна церемонія Стенфордського університету, 2005 рік

Для мене велика честь бути сьогодні з вами на випуску одного з найкращих університетів світу. Правду кажучи, я так і не здобув вищої освіти. І ніколи раніше не був так близько до випускного, як зараз.

Сьогодні я хочу розповісти вам три історії зі свого життя. Ось і все, нічого надзвичайного. Просто три історії.

Перша історія — про з'єднання крапок

Я кинув Рід-коледж після першого семестру, але ще близько півтора року залишався там вільним слухачем, перш ніж остаточно піти.

Чому я кинув навчання? Все почалося ще до мого народження.

Моя біологічна матір була молодою незаміжньою аспіранткою, і вона вирішила віддати мене на усиновлення. Вона була твердо переконана, що мене мають усиновити люди з вищою освітою. Тож було домовлено, що відразу після народження мене всиновить подружжя юристів.

Тільки-от коли я з'явився на світ, вони в останню мить вирішили, що насправді хочуть дівчинку.

Тому мої батьки, які були в черзі на усиновлення, отримали дзвінок посеред ночі: «У нас з'явився хлопчик, якого ніхто не чекав. Ви хочете його?» Вони відповіли: «Звісно».

Згодом моя біологічна матір дізналася, що моя мати так і не закінчила коледж, а батько не закінчив навіть середньої школи. Вона відмовилася підписувати остаточні документи про усиновлення. Поступилася вона лише кілька місяців потому — коли мої батьки пообіцяли, що я здобуду вищу освіту.

Так почалося моє життя. А через 17 років я справді вступив до коледжу. Тільки наївно обрав навчальний заклад, майже так само дорогий, як Стенфорд.

Усі заощадження моїх батьків із робітничого класу йшли на мою освіту.

Через пів року я не бачив у цьому сенсу. Я поняття не мав, чим хочу займатися в житті, і не розумів, як коледж допоможе мені це з'ясувати. А тут я витрачав усі гроші, що батьки відкладали все життя.

Тож я вирішив кинути навчання і повірити, що все якось владнається.

Звісно, тоді мені було моторошно. Але, озираючись назад, розумію — це було одне з найкращих рішень у моєму житті.

Щойно я кинув офіційне навчання, то міг не відвідувати нудні обов'язкові предмети, а ходити на ті заняття, що справді здавалися цікавими.

Це було не зовсім романтично.

У мене не було кімнати в гуртожитку, тож я спав на підлозі у друзів. Я здавав порожні пляшки від кока-коли по п'ять центів, щоб мати на їжу. А щонеділі ввечері долав сім миль пішки через усе місто, щоб раз на тиждень нормально поїсти в храмі Харі Крішна.

Мені це подобалося. І багато з того, на що я натрапляв, керуючись цікавістю та інтуїцією, згодом виявилось безцінним.

Ось вам приклад. Рід-коледж у ті часи пропонував, мабуть, найкраще викладання каліграфії в країні. По всьому кампусу кожен плакат, кожна етикетка на кожній шухляді були прекрасно виконані каліграфічним письмом від руки. Оскільки я покинув офіційне навчання і не мусив відвідувати стандартні заняття, я вирішив піти на курс каліграфії.

Я дізнався про шрифти з засічками і без, про варіювання міжлітерних інтервалів,

про те, що робить типографіку справді видатною. Це було красиво, історично значуще, художньо витончено — так, як наука не може досягнути.

Мене це захопило.

Тоді це не мало жодних практичних перспектив застосування в моєму житті. Але через десять років, коли ми проєктували перший Macintosh, усе це раптом знадобилося. І ми втілили все це в Мас.

Це був перший комп'ютер із справді красивою типографікою. Якби я ніколи не потрапив на той єдиний курс у коледжі, у Мас ніколи не було б різноманітних шрифтів чи пропорційного міжлітерного інтервалу. А оскільки Windows просто скопіювали Мас, цілком імовірно, що в жодного персонального комп'ютера цього б не було.

Якби я не кинув навчання, то ніколи не потрапив би на той курс каліграфії і персональні комп'ютери могли б не мати тієї чудової типографіки, яку мають зараз.

Звісно, неможливо було передбачити зв'язок цих подій, коли я ще був у коледжі. Але через десять років, озираючись назад, усе стало абсолютно зрозумілим. Ви не можете з'єднати крапки, дивлячись уперед; ви можете з'єднати їх, лише озираючись назад. Тому треба вірити, що ці крапки якось поєднуються у вашому майбутньому.

Треба вірити у щось — у свою інтуїцію, долю, життя, карму, що завгодно. Бо віра в те, що крапки колись з'єднаються, дає вам упевненість іти за своїм серцем, навіть коли воно веде вас убік від протоптаної стежки. І саме це змінює все.

Друга історія — про кохання і втрату

Мені пощастило — я рано зрозумів, що люблю робити. Воз і я заснували Apple в гаражі моїх батьків, коли мені було 20. Ми важко працювали.

За десять років Apple переросла з нас двох у гаражі в корпорацію вартістю 2 мільярди доларів з понад чотирма тисячами працівників. Ми щойно випустили наше найкраще творіння — Macintosh — роком раніше, і мені щойно виповнилося 30.

А потім мене звільнили.

Як можна вилетіти з компанії, яку сам заснував? Коли Apple зростала, ми найняли когось, хто здавався мені дуже талановитим, щоб керувати компанією разом зі

мною. Перший рік усе йшло непогано. Але потім наші бачення майбутнього почали розходитися. Зрештою ми посварилися.

Коли це сталося, рада директорів стала на його бік.

І ось у 30 років мене вигнали. Причому дуже публічно. Те, що було головним у моєму дорослому житті, зникло. Це було нищівно.

Кілька місяців я справді не знав, що робити. Відчував, що підвів попереднє покоління підприємців, що випустив естафетну паличку, коли її передавали мені.

Я зустрічався з Девідом Паккардом і Бобом Нойсом, намагався вибачитися за те, що так страшенно все зіпсував. Я був публічною невдачею. Навіть думав про те, щоб утекти із Силіконової долини.

Але щось повільно почало доходити до мене. Я все ще любив свою справу. Те, що сталося в Apple, не змінило цього ні на йоту. Мене відкинули, але я досі був закоханий у свою роботу. І тому вирішив почати все спочатку.

Тоді я цього не розумів, але звільнення з Apple стало найкращим, що могло зі мною трапитися.

Тягар успішності замінила легкість початківця, менш упевненого у всьому. Це звільнило мене для вступу в один із найтворчіших періодів мого життя.

Протягом наступних п'яти років я заснував компанію NeXT, іншу компанію — Pixar і закохався в дивовижну жінку, яка стала моєю дружиною.

Pixar створила перший у світі повнометражний комп'ютерний анімаційний фільм — «Історію іграшок» — і зараз є найуспішнішою анімаційною студією у світі.

Несподіваним чином Apple купила NeXT, і я повернувся. Технологія, розроблена нами в NeXT, стала серцем нинішнього відродження Apple. А з Лорін у нас чудова сім'я.

Я цілком упевнений: нічого з цього не сталося б, якби мене не звільнили з Apple. Ліки були гіркими. Але, мабуть, пацієнту вони були потрібні.

Іноді життя б'є вас цеглиною по голові. Не втрачайте віри. Я переконаний: єдине, що дало мені змогу не здатися, — це любов до своєї справи. Ви маєте знайти те, що любите. І це однаково стосується як роботи, так і стосунків.

Робота займе значну частину вашого життя. Єдиний спосіб бути справді задоволеним — робити те, що ви вважаєте великою справою. А єдиний спосіб

робити велику справу — любити те, що робите. Якщо ви ще не знайшли цього, продовжуйте шукати. Не заспокоюйтеся на меншому.

Як і у всьому, що стосується серця, ви одразу впізнаєте, коли знайдете. І, як у найкращих стосунках, із роками це ставатиме лише краще. Тож продовжуйте шукати. Не заспокоюйтеся на меншому.

Третя історія — про смерть

Коли мені було 17, я прочитав цитату на кшталт: «Якщо жити кожен день так, ніби він останній, одного разу так воно й буде». Це вразило мене.

Відтоді, протягом 33 років, я щоранку дивлюся у дзеркало і запитую себе: «Якби сьогодні був останній день мого життя, чи хотів би я робити те, що маю робити сьогодні?» І коли відповідь надто багато днів поспіль — «ні», я знаю: треба щось змінювати.

Пам'ять про те, що незабаром помру, — найважливіший інструмент, який допомагає мені приймати важливі рішення в житті. Тому що майже все — зовнішні очікування, амбіції, страх збентеження чи невдачі — все це відпадає перед обличчям смерті, залишаючи лише те, що справді важливе.

Пам'ятати, що ви помрете, — найкращий спосіб уникнути думки, що вам є що втрачати. Ви вже голі. Немає жодної причини не слідувати своєму серцю.

Близько року тому мені діагностували рак. Сканування о сьомій ранку чітко показало пухлину на підшлунковій залозі. Я навіть не знав, що це за орган. Лікарі сказали: це майже напевно невиліковний тип раку. Мені залишилося від трьох до шести місяців.

Мій лікар порадив іти додому й упорядкувати справи. Це лікарський евфемізм для «готуйтеся вмирати».

Це означає спробувати за кілька місяців сказати дітям усе, що ви думали говорити їм упродовж наступних десяти років. Це означає впевнитися, що все владнано, щоб вашій родині було якнайлегше. Це означає попрощатися.

Із цим діагнозом я прожив цілий день.

Увечері мені зробили біопсію — засунули ендоскоп через горло, шлунок у кишківник, увели голку в підшлункову залозу і взяли кілька клітин пухлини. Я був під седативами, але дружина, яка була поруч, розповіла: коли лікар подивився на

клітини під мікроскопом, він почав плакати.

Виявилося, це рідкісна форма раку підшлункової залози, яка піддається хірургічному лікуванню. Мені зробили операцію, і, на щастя, зараз я здоровий.

Це було найближче, коли я підходив до смерті. Сподіваюся, ще кілька десятиліть це залишатиметься найближчою зустріччю.

Переживши це, я можу говорити з вами про смерть із дещо більшою впевненістю, ніж тоді, коли вона була корисною, але суто інтелектуальною концепцією.

Ніхто не хоче вмирати. Навіть ті, хто прагне потрапити до раю, не хочуть помирати заради цього.

І все ж смерть — це доля, яку ми всі поділяємо. Ніхто ніколи від неї не втік. І так має бути, бо смерть — це, мабуть, найкращий винахід життя. Вона — двигун змін, вона прибирає старе, щоб звільнити місце для нового.

Зараз нове — це ви. Але колись, не так уже й нескоро, ви поступово станете старими і вас приберуть. Вибачте за драматизм, але це чиста правда.

Ваш час обмежений. Не витрачайте його, проживаючи чуже життя. Не потрапляйте у пастку догми — не живіть згідно з чужим баченням. Не дозволяйте галасу чужих думок заглушити ваш власний внутрішній голос.

І найголовніше — майте сміливість слідувати своєму серцю та інтуїції.

Вони якимсь чином уже знають, ким ви насправді хочете стати. Все інше — вторинне.

Коли я був молодим, виходило дивовижне видання — "The Whole Earth Catalog". Це була одна з біблій мого покоління. Її створив Стюарт Бренд неподалік звідси, у Менло-Парку. Він оживив її своїм поетичним баченням.

Це було наприкінці 60-х — до персональних комп'ютерів і настільного видавництва. Тож усе робилося на друкарських машинках, ножицях і «Полароїдах». Це було щось на кшталт паперового Google за 35 років до появи самого Google. Ідеалістичне, сповнене корисних інструментів і чудових ідей.

Стюарт із командою випустили кілька номерів "Whole Earth Catalog". А коли прийшов час, випустили останній номер.

Це було в середині 70-х, і я був вашого віку.

На звороті останнього номера журналу, на обкладинці була світлина ранкової сільської дороги — такої, де ви могли б ловити попутку, якби були досить відважними. А під нею — слова:

«Залишайтеся голодними. Залишайтеся безрозсудними».

Це було їхнє прощальне послання.

Залишайтеся голодними. Залишайтеся безрозсудними.

Я завжди бажав цього собі. А тепер, коли ви закінчуєте навчання і починаєте нове життя, я бажаю цього вам.

Залишайтеся голодними. Залишайтеся безрозсудними.

Щиро дякую.

Промова 2: «Спільне створення сталого та світлішого майбутнього»

Сі Цзіньпін, голова Китайської Народної Республіки. Виголошена на Сесії II 32-ї зустрічі економічних лідерів АТЕС, Кьонджу, Республіка Корея, 1 листопада 2025 року

Ваша Високоповажносте, президенте Лі Дже-Міон, шановні колеги.

Нині нова хвиля науково-технологічної революції та промислової трансформації набирає обертів. Зокрема, стрімкий поступ передових технологій, таких як штучний інтелект, відкриває перед людством нові горизонти. Водночас світ стикається з млявим економічним зростанням і поглибленням розриву в глобальному розвитку. Посилюються такі виклики, як зміна клімату, продовольча безпека та енергетична безпека. Економіки Азійсько-Тихоокеанського регіону мають посилити взаємовигідне співробітництво, скористатися новими можливостями, протистояти новим викликам і спільно викувати стале та світліше майбутнє. З цією метою дозвольте висловити три пропозиції.

По-перше, слід повніше розкрити потенціал цифрового та інтелектуального розвитку, щоб надати Азійсько-Тихоокеанському регіону нову конкурентну перевагу в інноваційному розвитку. Необхідно максимально використати нові

технології для розширення можливостей і просування вперед, скористатися перспективами цифрової, інтелектуальної та зеленої трансформації, а також прискорити формування і просування нових якісних продуктивних сил. Слід активізувати дані як базовий ресурс і двигун інновацій, сприяти безпечному й упорядкованому обігу даних та прискорити високоякісний розвиток цифрової економіки. Потрібно поглибити співробітництво у сфері відкритих технологій і побудувати відкриту, конкурентоспроможну інноваційну екосистему.

Штучний інтелект має вирішальне значення для формування майбутнього і має сприяти добробуту народів усіх країн і регіонів. Нам слід пам'ятати про благополуччя всього людства й сприяти здоровому та впорядкованому розвитку ШІ, забезпечуючи, щоб він був корисним, безпечним і справедливим. Китай запропонував створити Всесвітню організацію співробітництва у сфері штучного інтелекту, яка, як ми сподіваємося, надасть міжнародній спільноті глобальні суспільні блага у галузі ШІ через співпрацю щодо стратегій розвитку, правил управління та технологічних стандартів. Китай готовий співпрацювати з усіма членами АТЕС для підвищення цифрової грамотності та обізнаності у сфері ШІ, а також для подолання цифрового розриву та розриву у сфері ШІ в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

По-друге, слід неухильно дотримуватися курсу на зелений і низьковуглецевий розвиток для побудови нової парадигми сталого розвитку в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Чиста вода і зелені гори цінні так само, як золото і срібло. Необхідно пам'ятати про нашу відповідальність перед майбутніми поколіннями, посилювати синергію між стратегіями зеленого розвитку всіх економік, сприяти вільному обігу якісних зелених технологій і продуктів, прискорювати зелений і низьковуглецевий перехід та рішуче протидіяти зміні клімату. Слід забезпечити справжню реалізацію принципу спільної, але диференційованої відповідальності та закликати розвинені економіки постійно надавати необхідну підтримку економікам, що розвиваються, у сферах фінансування, технологій, розбудови спроможності та в інших напрямках.

Відтоді, як п'ять років тому ми оголосили наші цілі досягнення піку викидів вуглецю та вуглецевої нейтральності, Китай створив найбільшу у світі систему відновлюваної енергетики, яка найшвидше зростає. Бурхливо розвиваються такі галузі, як електромобілі, літій-іонні акумулятори та фотоелектрика. Китай подав свої національно визначені внески на 2035 рік щодо боротьби зі зміною клімату і

впроваджуватиме систему подвійного контролю над обсягом та інтенсивністю викидів вуглецю в усіх сферах. Китай профінансував створення Фонду підтримки АТЕС — Підфонду сприяння цифровізації для зелених перетворень і продовжуватиме реалізовувати відповідні ініціативи щодо чистої енергії та зеленого переходу.

По-третє, слід будувати інклюзивне і загальнокорисне майбутнє для формування нового динамізму інклюзивного зростання Азійсько-Тихоокеанського регіону. Завжди потрібно ставити людей на перше місце, посилювати комунікацію політики, обмін досвідом та результативне співробітництво для повноцінної реалізації Порядку денного ООН у сфері сталого розвитку до 2030 року, спільного подолання бідності та сприяння загальному процвітання всіх народів Азійсько-Тихоокеанського регіону. Необхідно повною мірою використати традиційну перевагу АТЕС в економічному та технічному співробітництві, заохочувати економіки Азійсько-Тихоокеанського регіону до пілотного впровадження Угоди СОТ про електронну комерцію та поглиблювати співпрацю в таких сферах, як малі та середні підприємства, людські ресурси, продовольча безпека, енергетичний перехід і охорона здоров'я, для сприяння збалансованому зростанню в економіках, що розвиваються.

Цього року Республіка Корея запропонувала Спільну рамкову програму щодо демографічних змін, яка сприятиме інклюзивному розвитку в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. У Китаї ми прискоримо вдосконалення системи, що надає комплексні послуги населенню впродовж усього життєвого циклу для всього китайського народу. Ми енергійно розвиватимемо «срібну економіку» і просуватимемо високоякісний демографічний розвиток. Ми сприятимемо реалізації ініціатив щодо застосування ШІ в охороні здоров'я та підвищення цифрової грамотності й навичок для жінок, щоб весь Азійсько-Тихоокеанський регіон міг отримати користь від співробітництва в рамках АТЕС.

Як радив китайський мислитель XIX століття: «Наодинці людина хитається під тягарем; разом ми крокуємо дорогою». Китай готовий співпрацювати з усіма сторонами, щоб втілювати філософію інноваційного, скоординованого, зеленого, відкритого та спільного розвитку і разом будувати азійсько-тихоокеанську спільноту.

Дякую.

Джерела:

1. *Queen Elizabeth II. Speech at the Opening of the Commonwealth Heads of Government Meeting* [Електронний ресурс] / Queen Elizabeth II. – Perth, Australia, 28 October 2011. – Режим доступу:
<https://www.royal.uk/speech-opening-commonwealth-heads-government-meeting-28-october-2011>
2. *The Queen at the CHOGM Opening Ceremony* [Електронний ресурс] // The Commonwealth. – Режим доступу:
<https://thecommonwealth.org/news/queen-chogm-opening-ceremony>
3. *Jobs S. "Stay Hungry. Stay Foolish."* [Електронний ресурс] : commencement address / Steve Jobs. – Stanford University, June 12, 2005. – Режим доступу:
<https://www.scribd.com/document/202750158/Stay-Hungry-Stay-Foolish-Steve-Jobs-Speech>
4. *Xi Jinping. Jointly Forging a Sustainable and Brighter Future* [Електронний ресурс] : remarks at Session II of the 32nd APEC Economic Leaders' Meeting / Xi Jinping. – Gyeongju, Republic of Korea, 1 November 2025. – Режим доступу:
https://english.www.gov.cn/news/202511/01/content_WS69058e46c6d00ca5f9a073bf.html